

За АЕЦ „Козлодуй”, екологичния рекет и братско-сестринско роднинство на страната със съда

*Галина Гиргинова, информационен сайт „Съдебни репортажи“

Тази история има няколко сюжетни линии. Всяка от тях е самостоятелна демонстрация за това каква не бива да бъде съдебната система, какво правосъдие не очакват гражданите. В тази история се преплитат въпросите на националната сигурност, от които се интересува ДАНС, журналистическо разследване за рекет, близки връзки със съда, липса на реакция от институциите и най-вече – опитите на замесените да замаскират действията си. А имитацията на правосъдието остава за всички нас.

Адвокатът

В началото на април „Нова телевизия“ излъчи разследване, което показва как под претекст за защита на екологичната организация рекетират бизнеса. Не последва ни-

В момента на обсъждането на доклад за ОВОС

каква официална реакция от институции. Преди десетина дни министърът на околната среда и водите Ивелина Василева пестеливо обяви, че ведомството е подало сигнал в прокуратурата за еко-организации, които бланкетно пускат жалби пред съда и спъват множество инвестиционни проекти. Министърът не назова имената на тези организации, макар в екологичните среди те отдавна да са известни. Разследването на „Нова телевизия“ обаче засне със скрита камера как един от тези „еколози“ – председателят на Коалиция за устойчиво развитие Дончо Иванов, иска 200 хил. лв. от бизнесмен, а посредник между тях е адвокат Чавдар Пенчев (Пенчев е представител на община Пирдоп), който осъщест-

вява връзката между между потърпевшия бизнесмен и Иванов, като разяснява на първия условията на „сделката“.

Изпратихме въпроси до прокуратурата – дали държавното обвинение се е самосезирало (от репортажа по „Нова телевизия“ стана ясно, че колегите са потърсили съдействието и на полицията, и на прокуратурата) по изнесените данни, дали е образувано досъдебно производство и има ли привлечени обвиняеми. Оттам обаче ни отговориха, че на този етап информацията на медиите по случая няма да се предоставя.

Опитите ни да се свържем с управителните органи на Софийската адвокатска колегия (САК), където е регистриран адвокат Чавдар Пенчев, също удариха на камък. Причината да потърсим реакцията на адвокатурата бе, че също както прокуратурата е длъжна да реагира на данни за престъпление, така и САК е длъжна да провери дали ад-

мица чакане (попитахме дали случаят е обект на проверка от страна на адвокатурата) с официално писмо председателят на ВАДС отговори, че компетентни да разглеждат сигнали срещу адвокати са адвокатските съвети към колегии, в които те са вписани. От отговора стана ясно, че такива сигнали във ВАДС не са постъпвали, нито пък въпросът е стигнал до най-висшия орган на адвокатурата. На практика това означава, че или няма наложено дисциплинарно наказание на адвокат Пенчев, или той не е обжалвал процедурата (ВАДС е явява втора инстанция).

Справка на ин„Съдебни репортажи“ показва, че Коалиция за устойчиво развитие, начело с Дончо Иванов, води десетки дела срещу Оценки на въздействието върху околната среда (ОВОС) или липсата на такива във Върховния административен съд (ВАС) и Административния съд София град. Наред с жалбите на коалицията, съдилищата раз-

с което поредната жалба на екологите срещу решение на министъра на околната среда, с което е одобрен ЕКОЛОГ (оценката на въздействието върху околната среда), е отхвърлена. Страна по делото, освен МОСВ и Върховната административна прокуратура, е и Държавното предприятие „Радиоактивни отпадъци“. Коалицията обжалва ОВОС-а на Инвестиционен проект „Извеждане от експлоатация на блокове 1-4 на АЕЦ „Козлодуй“ и това засяга въпрос на национална сигурност преди всичко.

Първото заседание по делото е насрочено за 22 януари тази година, а петчленният състав е председателстван от заместник-председателя на ВАС и ръководител на Втора колегия Боян Магдалинчев (който в последните години бе замесен в няколко скандала) и членове – Ваня Анчева (председател на Седмо отделение на съда), Йовка Дражева, Даниела Мавродиева и Каина Арнаудова (докладчик). В заседанието възразенията на екокоалицията са представени от адвокат Георгиева и от председателя Дончо Иванов. „Институционалният контрол на извеждането от експлоатация на тези метали има в обществото страх и безпокойство дали няма то да доведе до радиационно въздействие или до други притеснения с опасните отпадъци. На последно място, гървоинстанционният съд не се е произнесъл по нашите тревоги, че след като през 2013 г. Европейската комисия и Европейската банка за възстановяване и развитие предоставиха средства за извеждане на старите реактори, отправиха меморандум към българската страна и към още няколко страни, че средствата за извеждане на старите реактори не са използвани, не са създадени клетки, не са пуснати в действие, изведнъж в нашата страна се склочиха няколко проекта, с разрешение от екологичното министерство“, мотивира се той пред съда.

От МОСВ и държавното предприятие оборват твърде-

нията на коалицията и сочат, че административният орган не е ограничавал достъпа на обществеността до процедурата по ОВОС. „Нещо повече, в касационната жалба има невярни твърдения относно участието на представителя на сдружение „Коалиция за устойчиво развитие“ във Висшия експертен съвет. Той действително е член, взел е участие и неговите предложения, подробно описани в протокола, са подложени поетапно на отделно гласуване, дори самият господин Иванов не е гласувал „против“, сочи адвокатът на „Радиоактивни отпадъци“ Катя Русалийска. Така делото е обявено за решаване в едномесечен срок. И тук започват необичайните събития.

Индикация, че делото няма да бъде решено по същество, се появява през април, когато в сайта на ВАС е обявено, че процесът отново се връща в зала и страните са призовани за 21 май. Защо така и не става ясно.

Три месеца след заседанието от януари пак в сайта на съда се появява запис, че има определение по хода на делото, което обаче не може да се отвори и остава недостъпно. Единствената информация е, че „е в процес на изготвяне“. И така до средата на юни. Или какво пише в определението не е ясно повече от 20 дни (виж Изображение 1).

В новото заседание по делото – на 21 май виза нов съдебен състав – председател е Йовка Дражева, а членове са Таня Вачева, Иван Раденков, Даниела Мавродиева и Каина Арнаудова. С други думи – двама съдии – Боян Магдалинчев и Ваня Анчева са сменени. В залата обаче съвсем не се изяснява причината делото да започне от съдебната фаза при положение, че три месеца по-рано е обявено за решаване.

Мъглата или къде се пресичат пътищата на АЕЦ „Козлодуй“ и адвокат Пенчев

Справка на „Съдебни репортажи“ в декларациите за

конфликт на интереси на съдиите от ВАС от 2009 г. показва, че председателят на Седмо отделение на съда и член на първия съдебен състав по делото за извеждане от експлоатация на блоковете на АЕЦ Козлодуй Ваня Анчева е декларирала еднолично обстоятелство. В документа е посочено, че съдия Анчева е сестра на адвокат Чавдар Пенчев, който се явява по делата на Коалиция за устойчиво развитие и други екологични сдружения, чиито председател е Дончо Иванов.

По конкретното дело обаче няма видими следи, че адвокат Пенчев защитава интересите на екоорганизацията, обясни пред „Съдебни репортажи“ една от страните в процеса, пожелала анонимност. И в двете съдебни заседания за коалицията се явява адвокат Георгиева, а не Пенчев. На официалните въпроси на „Съдебни репортажи“ до ВАС от съда потвърди, че причината за връщането на процеса в съдебна фаза е отвод на съдия Анчева, заради роднинството ѝ с адвокат Пенчев. Това обаче не обяснява защо отводът се е случил три месеца след обявяване на делото за решаване и най-вече две седмици, след като разследването на „Нова телевизия“ разобличава адво-

кат Пенчев като посредник в незаконните маневри на екокоалицията.

Макар да е възможно да се касае до обикновено недоглеждане от страна на съдийката, казусът и реакциите на ръководството на ВАС към медийния интерес по делото поставят серия от въпроси, чиито отговори свеждат тази възможност до минимум.

Омъгляване

Официално от ВАС твърдят, че причината за определението, с което съдия Ваня Анчева се отвежда от делото, да не е публично, е, че в съда действия експеримен-

който страните на практика биха могли да се информират, макар и частично, защо делото е върнато в зала. От особено мнение на съдия Йовка Дражева се разбира, че член на състава си е направил отвод, като се е позовавал на чл. 22, ал. 1, т.6 от ГПК. Разпоредбата казва, че съдия по делото не може да е лице, „относно, което съществуват други обстоятелства, които пораждаат основателни съмнения в неговото безпристрастие“. Отводът на съдия Анчева така и не става публичен до изпращане на въпросите на „Съдебни репортажи“ до ВАС. След това сайтът на съда вече се появява определението, с което пада в изрично описаните в предишните аинни на същия член от ГПК обстоятелства, които законодателят приема като основание за възникване на съмнения в безпристрастността на съдия – например: близките семейни връзки – съпрузи, роднини по права линия, по съребрена линия до четвърта степен и т.н.

Съдия Дражева пише, че не намира никде в молбата, нито в определението на множеството, да са посочени основанията за отвод. Допълва, че законът предвижда такова абстрактно понятие като „други обстоятелства“, защото „въпросът е предостатен на съвестта и вътрешното убеждение на съдията щом прецени, че тези „други обстоятелства“ създават у него предубеждение или заинтересованост от изхода на делото“. „Мотивирането на самотвода и отвода чрез посочване на обстоятелство или обстоятелства, подвеждащи аргументите на съдията в някак от хипотезите на чл. 22, ал. 1, т. 6 от ГПК, е важно особено в случай като настоящия, когато отвеждането на съдия три месеца след като е даден ход по съществува на спора ще се отрази на движението на дело с такъв обществен интерес...“, пише съдия Дражева (виж Изображение 2).

Освен че три месеца стра-

тално нова система. С други думи – не е нарочно, а е техническа грешка. Софтуерният недостатък обаче изглежда е по-сложен точно по това дело. Справка показва, че в рамките на един ден – на 23 април (два дни след като съдия Анчева си прави отвод) в сайта на ВАС е качен само част от акт на съда, който на следващия ден отново изчезва. Актът е особено мнение на член от съдебния състав. Това е първият документ, по

че председател на състава не може да е съдия Йовка Дражева, защото в отделението има по-старши от нея съдии (подобно на делото срещу уволнението на Камен Ситнишки).

Неизбежни констатации

Прикритият преди телевизионните разкрития конфликт на интереси, веригата извънредни обстоятелства по делото, опитът гафът да се потули (най-вече от страните в процеса) и най-осезаемият от всички проблеми – този на външно изразеното институционално безразличие на всички органи, които би следвало да проявят интерес към случката, заедно създават тази история. Все пак от прилицие някой от администраторите на съдебната власт би следвало да попита защо сестринско-братските отношения не са били открити преди да се вдигне шум за съмнителното участие на брата в схеми за изнудване на бизнесмени, включително чрез съд (обжалване на актове във вреда на конкретен бизнес).

В противен случай ще остане да тегне тежко съмнение върху изискването за независим и безпристрастен съд, както и върху участието на ръководството на ВАС при определяне на конкретния състав.

А както казва покойният председател на Конституционния съд Румен Янков в последното си интервю в „Капитал“ през 2009 г. независимият от пристрастия съд е основната гаранция за справедливото правосъдие: „Ставало е и друг път дума, че магистратът трябва да е независим, безпристрастен, компетентен, справедлив и с чувство за самоирония. Последните три качества очевидно не са предмет на вниманието в държавата ни. Да е компетентен – понятието е ясно, да е безпристрастен – просто казано, значи да не взема една или друга страна в спора. Що се отнася до независимостта, без нея всички останали изисквания губят смисъл. Независимостта ще рече, че всеки от съдиите се предврително трябва да е сигурен, че съдията няма да е повлиян при вземането на решението си от външни фактори. Може той да е безкомпромисен и да постъпва както трябва, но ако не е независим, доверието в правосъдието рухва – никой няма да явява например, че ще осъди приятеля си. А няма ли доверие в системата човек, търси правото извън нея“.

Изглежда, че неловката ситуация кара съдия Боян Магдалинчев също да напусне петчленния състав на ВАС, който трябва да реши дали има нарушения при оценката за извеждането на 4-те блока на АЕЦ „Козлодуй“. Така обаче конфигурацията на съдиите в петчленния състав е нарушена, защото според заповед на председателя на ВАС Георги Колев петчленните състави се формират по старшинство в отделенията. Това значи,